

Ons ziekenhuis is een dorp in de stad. Jan Van Rompaey trok naar de tuin van campus Pellenberg. Om er te luisteren naar dappere verhalen van mensen die hier revalideren.

DORP IN DE STAD

Jan Van Rompaey

Een seconde die je **leven verandert**

MARNIK (62)

Soms blijven nieuwsflarden in je hoofd hangen. Krantenkoppen, foto's, televisiebeelden, een helikopter. Zeven militairen gewond bij ontploffing van munitie in Helchteren. Oorzaak onbekend.

Eén dode, drie levensgevaarlijk verbrand. Het gebeurde in augustus van vorig jaar. En nu, op een regenachtige dag in campus Pellenberg, zit een van de zwaargewonden bij mij. Marnik is commandant bij de ontmijningsdienst Dovo van het leger. Bommen uit de

Tweede Wereldoorlog. In beslag genomen munitie van criminelen. Libanon, Afghanistan: het gevaar is nooit ver weg. Ook niet die warme zomerdag, op dat militaire domein Limburg. Een routineklus, tot ...

Commandant Marnik: "Aan mijn beroep zitten meer mooie dingen dan gevaarlijke."

Marnik: "Als een piloot van een F16 zijn schietstoel gebruikt, wordt hij weggeslingerd met kruit. Kruit kan vervallen zijn en is dan onstabiel en uiterst gevaarlijk. Wij verzamelen die munitie en vernietigen ze. Dat doen we op het militaire domein van Helchteren, waar ook straaljagers schietoefeningen komen doen. Het was een behoorlijk warme dag. Ze hadden een paar manschappen te kort en ik ging mee, al hoefde ik dat niet te doen. Niet dat ik kick op het gevaar, ik doe het werk graag. We

"Een harde knal gevolgd door een golf van hete lucht"

hadden vrachtwagens met wat pakketten kruit die we zouden vernietigen."

Weet je nog hoe het misging?

Marnik: "Eerst was er een vlam van een meter of drie, en een fractie van een seconde later een vlam van wel vijf meter. Een harde knal gevolgd door een golf van hete lucht. Johan, mijn collega die aan zijn verwondingen zou overlijden, stond het dichtst bij de haard."

"Het eerste wat door mijn hoofd ging was: Johan weghalen en zo snel mogelijk wegwezen. Maar Johan was niet meer te zien. Hij was zelf uit de gracht geraakt. Ze hebben hem wat later gevonden en meteen naar een put met water gebracht. De collega's die minder zwaar gewond waren, hebben ons daar ondergedompeld. Ik dreef in de put naast Johan en ik zag hoe zijn gezicht verbrand was. Eigenlijk hadden we het op dat moment vooral koud, we klappertanden. Ik merkte wel dat hij er erg aan toe was. Ik heb hem

nog moed ingesproken. Zelf was ik voor 66 procent verbrand, maar op dat moment besepte ik dat nog niet. Ik heb een nogal hoge pijngrens. Ik weet dat we nog wat cynische grapjes maakten: *zie ons hier nu liggen ...*"

"Ik heb de graad van commandant en als dusdanig ben ik chef en verantwoordelijk voor mijn mensen. Helpen in nood is een reflex. Johan was ook een vriend, ik kende zijn familie, we gingen bij mekaar op bezoek. Na het afkoelen in de put moet ik bewusteloos geraakt zijn: tot in de helikopter weet ik niets meer. Ze brachten ons naar een brandwondencentrum in Luik. Daar heb ik negen maanden gelegen, in een kamer zonder ramen. Negen maanden."

Brandwonden zijn uiterst pijnlijk, zegt men.

Marnik: "Ach, pijn ... Ik ben militair. Het ergste was dat de artsen zo vaak

terugkwamen op wat ze eerder vertelden. *We zijn er bijna*, zeiden ze dan. Maar dan bleek dat er toch weer een huidtransplantatie nodig was. Ze hebben in het brandwondencentrum wel uitstekend werk verricht. En nu ben ik in Pellenberg aan het revalideren, al ruim een maand. Ik ben hier graag, want ik weet hoe goed ze hier werken. Toen ik aankwam, kon ik zelfs niet uit mijn rolstoel stappen, zoveel pijn deden mijn knieën. Mijn billen zijn zwaar verbrand, de artsen weten nog niet wat ze gaan doen. Maar ik heb mijn benen nog en mijn handen. Het is wel behoorlijk vermoeiend. Na een dag revalidatie ben ik doodop. Maar iedereen is hier zo gemotiveerd: dat helpt."

Eén seconde die je leven verandert heeft. Hoe denk je daar nu over?

Marnik: "Het is pech, brute pech. Maar als verantwoordelijke moet ik er toch over nadenken. Ik weet nu dat mijn muts me niet beschermt en ik draag ze liever niet meer in zo'n geval. We moeten hier lessen uit

trekken en ons beter beveiligen. Maar het is niet zo dat ik denk: ik heb het verkeerde beroep gekozen. Zeker niet. Als ik op een kantoor had gewerkt was het me niet overkomen, maar dat is het laatste waar ik aan denk."

Het blijft toch een beroep met risico's?

Marnik: "Ik vind die risico's al bij al beperkt. Aan mijn beroep zitten meer mooie dingen dan gevaarlijke. Ik ben vaak als eerste aangekomen op een plek waar we binnen de kortst mogelijke tijd een gevaarlijke situatie moesten oplossen: dan sta je daar en iedereen kijkt naar je. Je weet dat ze alles van je verwachten en dat je het daar, op dat moment, voor het zeggen hebt. Dan ben je iemand."

Krijg je vaak bezoek?

Marnik: "In het brandwondencentrum van Luik weigerde ik bezoek. Ik kon niet verdragen dat mensen aan mijn bed kwamen praten terwijl ik zelf niet in staat was om te spreken. Ik heb aan de collega's toen gevraagd om niet te komen. Mijn ouders kwamen, mijn vrouw. Meer wilde ik niet. Maar dat is nu anders. Ik kijk ernaar uit."

Wat als je weer naar huis mag?

Marnik: "Ik wil terug aan het werk. Eigenlijk stond er al een verandering op het programma, ik zou naar Zutendaal gaan. Daar testen we springstoffen, maar moeten we ze niet vernietigen. Voor mij mag die verhuis, maar ik wil net zo goed op dezelfde dienst blijven werken. Ik zal niet banger zijn als voorheen: ik was een kwarteeuw lang bij het leger en ben nooit bang geweest."

Je hebt een kameraad verloren: blijft zoiets niet door je hoofd spoken?

Marnik: "Eigenlijk heb ik hem overtuigd om mee te gaan naar Helchteren. We kunnen daar altijd een paar handen méér gebruiken, zei ik. Hij ging meteen akkoord. En toch voel ik mij niet schuldig aan zijn dood. Het gevaar zit in een klein hoekje: het kon gebeuren en dat wist hij. Ik moet er voor mezelf nog eens over nadenken: waarom ik me niet schuldig voel en of ik dat eigenlijk zou moeten voelen. In ieder geval was hij een loyale collega en is zijn dood een zwaar verlies."

Lambert: "Vroeger zei ik: zo wil ik niet leven. Maar opeens is er die levensdrang."

LAMBERT (62)

Hij zit in een gesofisticeerde rolstoel: het enige wat hij kan is zijn hoofd bewegen. En zijn onderarmen een beetje. Dat heeft moeite gekost, want toen hij in campus Pellenberg kwam, kon hij helemaal niks. Op een nacht is hij thuis naar de badkamer gestapt en gevallen. Dénkt hij, want hij weet er niets meer van. Toen hij bij bewustzijn kwam, lag hij op de vloer en kon hij niet meer bewegen. Het duurde zeven uur voor iemand aanbelde bij het appartement van de burens. Door de voordeur kon hij het telefoonnummer van zijn ex-vrouw roepen, die bracht de sleutels. De brandweer heeft hem horizontaal op een brancard door het raam getakeld. De hele straat stond in rep en roer.

Lambert: "De enige reden die ze kunnen bedenken is een bloeddrukval, en dat ik daarna slecht gevallen ben. Op het moment zelf voelde ik niets. Ik dacht: ik kan wel niet bewegen, maar zo meteen komt alles weer goed. Maar dat was dus niet zo. In het ziekenhuis stelden ze een volledige verlamming vast. Ik kon niets meer. De neurochirurg zei dat het niet meer zou verbeteren."

Wat ging er toen door je hoofd?

Lambert: "Eerlijk? Ik dacht meteen aan euthanasie. Een half jaar gaf ik mezelf. Als ik dan niet méér zou kunnen, hoefde het voor mij niet meer. Hier in het ziekenhuis leerde ik mensen kennen die alleen hun hoofd kunnen bewegen en daar kunnen mee leven, maar dat zie ik niet zitten." "Maar inmiddels zijn we negen maanden verder en kijk, nu kan ik dankzij de revalidatie mijn hoofd een beetje draaien en mijn armen wat bewegen. Meer zal ik nooit kunnen, dat hebben ze me duidelijk gemaakt. Maar ik kan bijvoorbeeld al zelfstandig eten, weliswaar met hulpmiddelen. Ik kan koffie drinken, maar niet uitschenken. Ik kan een boterham vasthouden, maar ik kan hem niet smeren."

Waar houdt een mens zich aan vast in die omstandigheden?

Lambert: "Ik sta van mezelf te kijken. Vroeger zei ik: zo wil ik niet

leven. Maar nu het zo is, is er opeens die levensdrang. Ook al heb ik geen vrienden. Ik was een bon vivant, maar ook een eenzaat. Ik woonde alleen na mijn scheiding en voelde me daar goed bij. Een echte vriendenkring had ik niet, dat vind ik niet erg. Sommigen hier krijgen elke dag

gaat de wereld weer voor mij open. Hier ben ik afgesneden van de buitenwereld, ik kan zelfs geen gsm gebruiken. Thuis zal ik via de computer deuren openen en de televisie bedienen en nog veel meer. Maar het is afwachten. Ik wil echt zelfstandig wonen. Het grootste probleem zal de

"Eerlijk? Ik dacht meteen aan euthanasie"

bezoek van hun vrouw. Ik dus niet, maar ik mis het niet. Thuis deed ik precies waar ik zin in had, ik hoefde met niemand rekening te houden."

En kun je met dit leven vrede nemen?

Lambert: "Ik schrijf graag. Ik heb boeken geschreven, gewoon voor mezelf. Nu heb ik een programma besteld waarmee ik lasergestuurd een computer kan bedienen. Dan

verzorging zijn. Ik zal van mensen afhankelijk zijn en daarvoor moeten betalen. Maar ik hoop dat ik het financieel aan zal kunnen. Mijn familie zou geruster zijn mocht ik naar een instelling gaan."

Is het niet moeilijk om dat te accepteren voor iemand die zo vrij als een vogel was?

Lambert: "Dat leer je. Ik ben in die negen maanden hier al erg veran-

derd. Nu denk ik: er is geen andere weg, ik moet wel. Ik druk niet om de haverklap op het belletje voor hulp, want dat kan ik later op mijn appartement ook niet. Ik zal een proefkonijn zijn: er is niemand met een gelijkaardige dwarslaesie die alleen woont, het merendeel woont in een beschermde omgeving. Maar ik heb echt wel behoefte aan wat privacy."

Negen maanden: zijn de dagen niet erg lang hier?

Lambert: "Lang niet, eentonig wel. En de weekends zijn eindeloos. Dan is er geen therapie. Velen gaan naar huis, maar ik heb geen thuis. Ik ben dus wel verplicht om hier te blijven. En dan wordt het een sleur. Een probleem is bijvoorbeeld het eten. Niet dat het hier slecht is, vergeleken met andere ziekenhuizen waar het niet te vreten is, eet je hier uitstekend. Maar na negen maanden ken je alle menu's en alle kruiden. En ik kan er niet eens even uit, naar een restaurant ... Deze rolstoel is fantastisch, maar enorm zwaar."

"Mijn longen werken nog maar gedeeltelijk, dus zei men mij dat ik niet meer zou mogen roken. Dat is ongezond, zeiden ze. Ongezond! Zie mij hier zitten in mijn rolstoel. Ik ben al ongezond (*lacht*). Ik vind dat ik van alles moet genieten waar ik nog kan van genieten en dus blijf ik roken (*hoest*)."

Zijn er momenten waarvan je geniet?

Lambert: "Eigenlijk niet. Thuis verslond ik boeken. Lezen zou ik nog wel kunnen, een blad omdraaien met

een hulpmiddel, maar iemand moet het boek uit de kast halen en klaarzetten en ik wil zo weinig mogelijk hulp vragen. En een ruimte waar je rustig een boek kan lezen, vind je hier niet."

"De eenzaamheid hier kan gruwelijk zijn. Wat je ook leert, is het belang van familie en vrienden. Hier zie je het een en ander. Vaak blijven vrienden weg. Zo leer je je echte vrienden kennen. Ik dus niet, want ik heb er geen. Ik zie ook mensen die het nog slechter hebben dan ik, die financieel in een uiterst moeilijke situatie zitten. En dan wil de overheid nog bezuinigen op de gezondheidszorg! Ze zouden beter méér geven aan wie het echt nodig heeft en niets aan wie het niet nodig heeft. Ik had een kamergenoot van 66 jaar, die kreeg niets van toelages. Als gehandicapte moet je namelijk steun vragen voor je 66 wordt, anders kun je het vergeten.

Hij was 65 toen hij uit het raam viel, nu kan hij zelfs geen traplift betalen."

Hoe zie je de toekomst?

"Ik had nooit gedacht dat ik dit zou aanvaarden. Maar niets is definitief. Ik heb een wilsbeschikking neergelegd om waardig te sterven, mocht dat aan de orde zijn. En ik weet ook hoe. Ik leer roeien met de riemen die ik heb. Dat is bijzonder weinig, maar ik denk dat het me wel zal lukken om in zekere mate zelfstandig te leven. En ik kijk verlangend uit naar internet, misschien kom ik dan wel bij lotgenoten terecht."

JOLIEN (24)

De kamer ziet er niet uit. Een halve wand van haar kamer is behangen met wensen en kaarten. Tot ergernis van het personeel, zegt ze lachend. Ze wordt zo

Kraamzorg aan huis.

Genieten van een onbezorgde kraamperiode.

Ben je in blijde verwachting?
Of net bevallen? Met een baby erbij kun je in ieder geval wat ondersteuning gebruiken.

- Professionele hulp bij de lichaamsverzorging van moeder en baby
- Advies en tips met over gezondheidsopvoeding, zwangerschap en geboorte
- Opvang van andere kinderen in het gezin
- Huishoudelijke taken zoals koken, wassen, strijken

Martelarenlaan 6a - 3010 Leuven (Kessel-Lo)
016 29 81 30 - leuven@familiehulp.be

 familiehulp

Jolien: "Ik was op het verkeerde moment op de verkeerde plaats."

meteen naar de zwemoefeningen gereden, maar ze moet nog eten. Ze weigert een slabbetje aan te doen, omdat ze zo niet op de foto wil. Zes maanden geleden stond haar foto op de voorpagina's: zwaar verkeersongeval, één dode, één zwaargewonde. Die zwaargewonde, dat was Jolien.

Jolien: "Blijkbaar heb ik vlak na het ongeval het hele verhaal verteld, maar de operatie nadien heeft al mijn herinneringen uitgewist. Het is gebeurd op een maandag, dinsdagavond hebben ze mij geopereerd, woensdag hebben ze me uit de kunstmatige coma gehaald. Mijn eerste herinnering dateert van donderdag, toen mijn broers mij kwamen bezoeken. Maar ik ben blij met dat gat in mijn geheugen: op die manier heb ik tenminste geen nachtmerries."

"Die fatale dag kwam een vrachtwagen uit de andere richting, geladen met een container. Voor mij reed een andere auto, ik volgde. Plots kwam de container los, donderde van de truck en kwam op ons wegvak terecht. De auto voor mij reed er tegenaan. De container vervolgde zijn weg en belandde op mijn auto. De vrouw in de voorgaande auto, die op weg was naar haar moeder die verjaarde, was op slag dood. Mij hebben ze aan de achterkant uit mijn auto moeten halen. Twee seconden vroeger en ik was er niet meer geweest. Twee seconden later en ik was ongedeerd. Ik was op het verkeerde moment op de verkeerde plaats."

Wat weet je nog?

"Ik moet bij bewustzijn geweest zijn,

want een vrouw die het allemaal gezien had stopte en vroeg of ik nog leefde. Ik moet toen een arm op en neer hebben bewogen. Zij is blijven vragen stellen om mij bij bewustzijn te houden: als het antwoord ja was bewoog ik een arm, als het nee was deed ik niets ... Misschien heeft ze wel mijn leven gered door zo te blijven praten. De chauffeur van de vrachtwagen is ook gestopt, maar ik heb nooit meer iets van hem gehoord."

"Mijn nek was op twee plaatsen gebroken. De eerste wervel is op zijn plaats blijven zitten en daardoor is het ruggenmerg niet beschadigd. Ze hebben hem via mijn schedel gestabiliseerd. Ik kan daardoor wel niet langer mijn hoofd draaien. De tweede wervel is gebroken, van zijn plaats gekomen en heeft het ruggenmerg geraakt. Daardoor ben ik zo goed als helemaal verlamd en kan ik mijn armen en benen niet meer gebruiken."

Komt dat nog goed?

Jolien: "Nee. Misschien mijn vingers. Maar daar zeggen ze hier niets over. Ik denk dat ze mij geen valse hoop willen geven. Maar als de vingers niet meer bewegen, moet ik niet hopen dat mijn tenen het wel zullen doen. Op de foto's zien ze dat de wervel op de plaats van het ruggenmerg zit, en dat daar dus het ruggenmerg weg is."

Werkte je?

Jolien: "Ik werkte pas drie maanden op de financiële afdeling van de brouwerij Alken-Maes. Het is de bedoeling dat ik daar terug aan het werk ga."

Pieker je nog vaak over wat je overkomen is?

Jolien: (kordaat) "Nee!"

Accepteer je het?

Jolien: "Ik moet wel. Het is nu zo."

Heb je nog hoop?

Jolien: "Daarvoor zit ik hier en train ik elke dag. Seffens ga ik in het water: dat is moeilijk en vermoeiend, maar superleuk. Leuk om niet in een rolstoel te zitten en om je vederlicht te voelen."

Wat betekent dit in je jonge leven?

Jolien: "Dat ik met vertraging zelf-

standig zal kunnen wonen, dat ik met vertraging zal kunnen gaan werken. Of helemaal niet. En dat ik niet meteen zal kunnen verhuizen naar Antwerpen en samenwonen met mijn vriend, zoals de bedoeling was. Mijn relatie heeft wel stand gehouden, al blijft het supermoeilijk."

Je blijft wel erg nuchter.

Jolien: "Dit is de realiteit en ik moet ermee omgaan, een andere keuze is er niet. En ik denk maar: zolang ik hier ben ga ik vooruit, ook al is het

ik zal kunnen en wanneer ik zal kunnen gaan werken."

Mensen in jouw omstandigheden zoeken soms bewust of onbewust naar schuldigen ...

Jolien: "Ja, dat doe ik ook. In mijn geval is het voor mij duidelijk wie de schuldige is: de chauffeur van de vrachtwagen of de man die de container niet goed heeft vastgemaakt. Het automatische remsysteem was niet ingeschakeld: de truck had meteen moeten remmen toen de contai-

"Het wordt geen gemakkelijk leven"

heel traag. Ik ben hier dus nog niet weg, er volgen nog ingrepen. Ik mag het weekend thuis doorbrengen, dus kijk ik van zondagavond uit naar vrijdag."

Is dat niet confronterend? Thuis zie je nog beter wat je niet meer kan.

Jolien: "Ja, maar dat wordt gecompenseerd door de mensen die mij daar omringen. Ik vind het niet erg dat ik sommige dingen niet meer kan, als ik maar thuis mag zijn."

Wat zijn hier de moeilijkste momenten?

Jolien: "'s Avonds, als het bezoek weg is. Ik heb *altijd* bezoek, elke middag, elke avond. De familie en vrienden hebben een beurtrol. De verpleging vraagt soms of dat niet te vermoeiend is. Nee dus. En als het wel eens vermoeiend is, neem ik het er graag bij. Het lijkt wel of iedereen hier wil zijn. Als er bezoek is, hoef ik niet na te denken, ik ben zo bang van een lege kamer."

En de verre toekomst?

Jolien: "Ik kijk niet in de verre toekomst. Daar is alleen maar onzekerheid. Ik weet niet eens of ik mijn vingers zal kunnen bewegen. Wat voor zin heeft denken dan? Voor het ongeval maakte ik langetermijnplannen. Maar nu ... Zolang ik revalideer, probeer ik er niet aan te denken. En zelfs aan alle dingen die nog wel gaan, denk ik liever niet. Te vroeg. Het heeft geen zin om aan een appartement te denken, want ik weet niet wanneer ik zal kunnen verhuizen. Ik moet niet aan het werk denken en de aanpassing die daar nodig is, want ik weet niet wat

ner begon los te komen. Hoe kan je niks van je laten horen als je weet dat iemand dood en iemand verlamd is? Ik begrijp niet dat die trucker nog rustig kan slapen."

Misschien slaapt hij ook niet rustig ...

Jolien: "Hij zou mij kunnen opzoeken. Hoe moeilijk het voor hem ook is, voor mij is het nog een stuk moeilijker. Het zou mij goed gedaan hebben. Maar nu moet hij niet meer komen."

Kun je die wrok niet van je afschrijven?

Jolien: "Nee, dat gaat nooit meer weg. Ik hoop dat hij nooit meer de weg op gaat. Maar veel ben ik daar eigenlijk niet mee bezig. *Jij* begint er over."

Nu spreekt jouw nuchterheid. Die helpt je allicht om dit alles te verwerken.

Jolien: "Nee, dat slaat nergens op. Dat zou betekenen: als iemand dit moet overkomen, dan beter iemand die nuchter is. Het blijft moeilijk en het blijft even erg. Ik ga hier nuchter mee om, maar dat is omdat ik niet anders kan. Ik wil niet ten onder gaan. Van de drie betrokken auto's heb ik de zwaarste klap gekregen. Ik ben blijven leven. Ik had ook kunnen dood zijn, maar dan had ik het niet geweten. Dat had het voor mijn omgeving niet gemakkelijker gemaakt, maar voor mij wel. Het wordt geen gemakkelijk leven. Maar het leven dat ik heb gekregen, zal ik zo goed mogelijk invullen."

Je bent flink.

Jolien: "Ik moet wel. Nu ga ik zwemmen. *Saluukes.*" ▶

- Kantoor supplies
- Kantoormeubilair
- Copy Shop
- Artistiek
- Lederwaren
- Tassen & Koffers
- Luxe Schrijfwaren
- Cadeautjes

info@ankaonline.be

www.ankaonline.be

ANKA OFFICE PLANET
Jennekensstraat 82
3150 Haacht
Tel 016 55.00.70
Fax 016 55.00.71

OPENINGSUREN
ma 13.30-18.30
di-vr 9.00-12.15 en 13.30-18.30